

PROGRAM WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY ZESPOŁU SZKOLNO - PRZEDSZKOLNEGO W ROJEWIE

„Jak krzewić polski patriotyzm?

Tak jak to robili nasi ojcowie i dziadowie. Opowiadać. Stawiać wzory. Przypominać ciężkie czasy, ale i cudowne przemiany, nieomal cuda, których Polska jest świadkiem bardzo często. Trzeba nam wielkiej wiary. Ale nie wystarczy się modlić i prosić niebios o łaskę, trzeba samemu coś robić. Dlatego zachęcam młodzież do aktywności. Nikt za nią pracy nie wykona. (...)

I nie poddawać się, nie załamywać niepowodzeniami, wierzyć, walczyć do ostatniej sekundy. Bo – ja to zawsze powtarzałem – piłka jest okrągła. a dopóki jest w grze, wszystko jest możliwe.”

Fragment wywiadu z Kazimierzem Górskim

OPIS STRATEGII WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNEJ SZKOŁY WYNIKAJĄCEJ Z PRZYJĘTYCH ZAŁOŻEŃ TEORETYCZNYCH I UWARUNKOWAŃ FORMALNO - PRAWNYCH

- 1. Wychowanie** to wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, które powinno być wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki dzieci i młodzieży. (art. 1 pkt 3 ustawy Prawo oświatowe)

Działalność wychowawcza szkoły jest jednym z podstawowych celów polityki edukacyjnej państwa, a proces wychowania jest zadaniem realizowanym w rodzinie i w szkole, która w swojej działalności musi uwzględniać zarówno wolę rodziców, jak i priorytety edukacyjne państwa. Polega ona na prowadzeniu działań z zakresu promocji zdrowia oraz wspomaganie ucznia w jego rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w sferze: fizycznej, psychicznej, społecznej i aksjologicznej.

Prawidłowa realizacja działań wychowawczych opiera się na następujących założeniach:

- Rodzice posiadają pierwotne i największe prawa wychowawcze w stosunku do swoich dzieci. Szkoła wspiera rodzinę w dziedzinie wychowania.
  - Nauczyciele wspomagają rozwój osobowy ucznia we wszystkich wymiarach: intelektualnym, psychicznym, społecznym, zdrowotnym, estetycznym, moralnym, duchowym.
  - Uczniowie mają możliwość dociekania prawdy: szkoła ułatwi im osiągnięcie świadomości życiowej i użyteczności poszczególnych zajęć.
  - W szkole kładzie się nacisk na budzenie wrażliwości moralnej, na wspomaganie uczniów w ich dążeniu do samodzielności osądów, rozwijanie wrażliwości na dobro.
  - Szkoła dąży do kształtowania w uczniach szacunku dla dobra wspólnego, rodziny, społeczności lokalnej, państwowej, a także do rozwijania patriotyzmu jako wartości o podstawowym znaczeniu.
  - Młodzież otrzymuje w szkole pomoc w rozpoznawaniu wartości moralnych, w dokonywaniu wyborów i hierarchizacji tych wartości.
  - Szkoła pomaga w poszukiwaniu odpowiedzi na sens życia, o przyszłości, wskazując na rzetelną pracę i uczciwość jako wartości prowadzące do realizacji przyjętych celów.
  - Nauczyciele i pracownicy szkoły oraz uczniowie tworzą w sobie postawę dialogu, a w szkole powstaje klimat dialogu.
- 2. Profilaktyka** to proces wspomaganie człowieka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu. To także ograniczenie i likwidowanie czynników, które blokują prawidłowy rozwój i zaburzają zdrowy styl życia. Zdrowy rozwój i prawidłowe funkcjonowanie człowieka jest bardzo ważną wartością społeczną. Profilaktyka w ZS - P jest procesem wspierania zdrowia i poczucia własnej wartości oraz przeciwdziałania czynnikom destrukcyjnym.

Działania z zakresu profilaktyki ograniczają się w naszych placówkach do profilaktyki pierwszego i drugiego stopnia.

Profilaktyka pierwszego stopnia uwzględnia działania skierowane do:

- całej społeczności szkolnej (uczniów, rodziców, pracowników) - mające na celu promocję zdrowia i zapobieganie pojawianiu się problemów związanych z zachowaniami destrukcyjnymi

Profilaktyka drugiego stopnia uwzględnia działania skierowane do:

- uczniów o najwyższym ryzyku dysfunkcyjności, pomagające im w jego redukcji.

Działania pierwszego stopnia prowadzone są na poziomie informacyjnym, edukacyjnym oraz na poziomie działań alternatywnych.

Działania na **poziomie informacyjnym** w zakresie profilaktyki są działaniami wspierającymi działania główne, same bowiem nie prowadzą do redukcji zachowań destrukcyjnych.

Działania **edukacji psychologicznej i społecznej** to działania, które dostarczają takiej wiedzy i umiejętności, aby uczniowie mogli lepiej radzić sobie z zagrożeniami (uzależnieniami, stresem).

Działania alternatywne mają za zadanie zaspokoić takie potrzeby uczniów jak: potrzeby zabawy, kontaktów z rówieśnikami, rozwijanie zainteresowań, pasji, itp.

3. Uwagi dotyczące realizacji programu

- Istotą działań wychowawczo - profilaktycznych szkoły jest „wspólny front” wszystkich nauczycieli, rodziców i pracowników niepedagogicznych. Wśród wszystkich występuje troska o klimat otwartości, życzliwości, dialogu, pogody i ciepła.
- Proces tworzenia systemu wychowawczo - profilaktycznego odbywa się w czterech najważniejszych dziedzinach: kształceniu, uspołecznieniu, rozwoju indywidualnym każdego ucznia i współpracy ze środowiskiem. W tej działalności zaangażowani są nauczyciele, uczniowie, rodzice i instytucje pozaszkolne, których zadania są zbieżne z naszymi założeniami
- Zakłada się ścisłą współpracę z instytucjami wspierającymi działalność wychowawczą: Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, GOPS w Rojewie, różnymi fundacjami, TKOPD, Policją, Sądem Rejonowym itp.
- Program wychowawczo - profilaktyczny powstał w oparciu o:
  - zadania zawarte w podstawie programowej i rozporządzeniach MEN oraz ustawie Prawo oświatowe)
  - wnioski wypływające z analizy dotychczasowych działań podejmowanych przez szkołę,
  - diagnozę potrzeb uczniów i rodziców, nauczycieli i pracowników szkoły.
- Skuteczność podejmowanych działań będzie badana systematycznie w ramach zaplanowanej ewaluacji.

DIAGNOZA POTRZEB W ZAKRESIE WYCHOWANIA I PROFILAKTYKI W SZKOLE PODSTAWOWEJ WZESPOLE SZKOLNO – PRZEDSZKOLNYM W ROJEWIE

1. Diagnoza środowiska szkolnego

Diagnoza dotyczy wstępnego rozpoznania problemów:

- Szkoły
- Uczniów
- Rodziców
- Środowiska lokalnego

Diagnozę w szkole przeprowadzono w oparciu o:

- analizę dokumentacji (opinie i orzeczenia z P P-P , teczki indywidualne uczniów, teczki tematyczne, w tym notatki służbowe, dziennik pedagoga, analizę sytuacji wychowawczej klas, analizę frekwencji uczniów);
- obserwacje zachowania uczniów w sytuacjach typowo szkolnych i pozalekcyjnych;
- rozmowy indywidualne z uczniami, nauczycielami i rodzicami;
- konsultacje z dyrektorem szkoły;
- zajęcia profilaktyczne i wychowawcze w klasach;
- ankiety dla uczniów, rodziców i nauczycieli uwzględniające sytuacje wychowawczo - profilaktyczne;
- kontakty z sądem (kuratorami sądowymi);
- kontakty z GKRPA i GOPS.

Diagnoza potwierdziła wstępnie założone **obszary zagrożeń występujące w naszej szkole:**

- zdarza się, że młodzież wagaruje i ucieka z poszczególnych zajęć lub opuszcza pojedyncze dni w tygodniu nauki albo spóźnia się na lekcje, co wpływa na osiągnięte wyniki w nauce,
- pojawia się problem agresji fizycznej (popychanie, bójki) i słownej (wulgaryzmy, przezywanie) są to sporadyczne przypadki, nie mniej nie możemy ich ignorować,
- pojawiają się problemy związane z nadmierną troską o swój wygląd (bulimia, anoreksja, nadmierna rywalizacja o strój),
- bez względu na wiek uczniów spotykamy się z nieśmiałością lub nadmierną pewnością siebie, co zaburza relacje rówieśnicze,
- problemem jest też brak umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach, eliminowania przykrych napięć, zdrowego rozładowania stresu,
- młodzież zagrożona jest ryzykiem eksperymentowania z różnego typu używkami (alkohol, narkotyki, nikotyna, dopalacze),
- pojawia się też problem uzależnienia od komputera, internetu, gier, itd.,
- zaczyna pojawiać się problem depresji wśród młodzieży, chorób psychicznych, samookaleceń,

- uczniowie mają problem z prawidłowym zagospodarowaniem swojego czasu oraz z umiejętnością efektywnego uczenia się.

2. Model absolwenta Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Rojewie:

Uczeń kończący Szkołę Podstawową w Rojewie:

- sprawnie komunikuje się w języku polskim oraz w językach obcych, w tym występuje przed publicznością;
- efektywnie porozumiewa się w różnych sytuacjach;
- prezentuje własne stanowisko z uwzględnieniem doświadczeń i poglądów innych ludzi;
- poszukuje, porządkuje oraz krytycznie analizuje i wykorzystuje informacje z różnych źródeł;
- jest gotowy do podejmowania twórczej i naukowej aktywności;
- interesuje się otaczającym światem;
- kreatywnie rozwiązuje problemy z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki;
- rozwiązuje problemy, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych;
- umie pracować w zespole;
- wykazuje aktywność społeczną;
- bierze aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły, środowiska lokalnego oraz kraju.

CELE OGÓLNE I SZCZEGÓŁOWE

1. Cele ogólne:

- Rozwijanie u dzieci i młodzieży poczucia odpowiedzialności za siebie i innych, solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości, wolności, miłości ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego oraz otwarcia się na wartości kultury Europy i świata.
- eliminowanie (lub redukcja) czynników ryzyka oraz jednoczesne wzmocnienie czynników chroniących.

2. Cele szczegółowe:

- Aktywizacja ucznia i wspieranie jego rozwoju.
- Aktywna współpraca z rodzicami oraz wspieranie ich w wypełnianiu obowiązków wychowawczych i przygotowanie dziecka do życia w społeczeństwie.
- Kształtowanie prawidłowego obrazu samego siebie oraz prawidłowej oceny swoich postaw i zachowań.
- Uświadamianie potrzeby zdobywania wiedzy i umiejętności.
- Kształtowanie więzi z najbliższym środowiskiem, społecznością lokalną i ojczyzną.
- Tworzenie bezpiecznego środowiska szkolnego.

- Integrowanie zespołów klasowych poprzez samorządność uczniowską.
- Kształtowanie właściwych postaw wobec zdrowia fizycznego i psychicznego.
- Wyrabianie nawyków współdziałania i współtworzenia w grupie.
- Przygotowanie uczniów do uczestniczenia w życiu kulturalnym.
- Stworzenie możliwości rozwoju indywidualnych zainteresowań i zdolności.
- Kształtowanie umiejętności rozpoznawania wartości moralnych.
- Kształtowanie postaw prozdrowotnych uczniów, w tym wdrożenie ich do zachowań higienicznych, bezpiecznych dla zdrowia własnego i innych osób.
- Ugruntowanie wiedzy z zakresu prawidłowego odżywiania się i korzyści płynących z aktywności fizycznej oraz stosowania profilaktyki.
- Stwarzanie uczniom warunków do nabywania wiedzy i umiejętności potrzebnych do rozwiązywania problemów z wykorzystaniem metod i technik wywodzących się z informatyki.
- Przygotowanie uczniów do dokonywania świadomych i odpowiedzialnych wyborów w trakcie korzystania z zasobów dostępnych w internecie, krytycznej analizy informacji, a także bezpiecznego poruszania się w przestrzeni cyfrowej, w tym nawiązywania i utrzymywania opartych na wzajemnym szacunku relacji z innymi użytkownikami sieci.
- Wzmacnianie poczucia tożsamości narodowej, przywiązania do historii i tradycji narodowych.
- Przygotowanie i zachęcanie do podejmowania działań na rzecz środowiska szkolnego i lokalnego, w tym do angażowania się w wolontariat.
- Kształtowanie postawy szacunku dla środowiska przyrodniczego, w tym upowszechnianie wiedzy o zasadach zrównoważonego rozwoju.
- Motywowanie do działań na rzecz ochrony środowiska.
- Rozwijanie zainteresowania ekologią.
- Podnoszenie wartości rodziny, miłości, przyjaźni.
- Rozwijanie wrażliwości i empatii ucznia.
- Podnoszenie autorytetu nauczyciela i rodzica w oczach ucznia.
- Ograniczenie i eliminowanie zachowań problemowych.
- Zapobieganie i zmniejszanie szkód występujących w życiu młodego człowieka w związku z sięganiem po substancje uzależniające.
- Wypracowanie właściwych form współpracy szkoły z rodzicami.

TREŚCI WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNE

W podstawie programowej kształcenia ogólnego określono zadania wychowawczo-profilaktyczne szkoły, w tym do realizacji na zajęciach z wychowawcą oraz zadania wychowawcze w przedmiotach na każdym etapie edukacyjnym w poszczególnych typach szkół. (art. 4 pkt 24 ustawy Prawo oświatowe)

Treści wychowawczo – profilaktyczne do realizacji podczas godzin do dyspozycji wychowawcy w klasach IV – VIII:

OBSZARY	ZADANIA				
	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Klasa VII	Klasa VIII
Zdrowie – edukacja zdrowotna	<p>Nabywanie podstawowej wiedzy na temat stresu.</p> <p>Inspirowanie młodzieży do myślenia o własnej motywacji do działania.</p> <p>Nabywanie umiejętności gromadzenia i porządkowania wiedzy o sobie.</p> <p>Kształtowanie postaw otwartych na poszukiwanie pomocy oraz porady, kiedy zaczynają się trudności i kiedy wybór jest ważny i trudny.</p> <p>Kształtowanie postaw prozdrowotnych poprzez promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia.</p>	<p>Zachęcanie uczniów do pracy nad własną motywacją oraz analizą czynników, które ich demotywują.</p> <p>Kształtowanie umiejętności podejmowania i realizacji zachowań prozdrowotnych.</p> <p>Prezentowanie sposobów pokonywania własnych słabości oraz akceptowania ograniczeń i niedoskonałości.</p>	<p>Kształtowanie umiejętności rozpoznawania własnych cech osobowości.</p> <p>Kształtowanie konstruktywnego obrazu własnej osoby, np. świadomości mocnych i słabych stron.</p> <p>Rozwijanie właściwej postawy wobec zdrowia i życia jako najważniejszych wartości. Doskonalenie i wzmacnianie zdrowia fizycznego.</p>	<p>Kształtowanie postawy proaktywnej, w której uczeń przejmuje inicjatywę, ale też odpowiedzialności za swoje działania, decyzje.</p> <p>Kształtowanie umiejętności świadomego wyznaczania sobie konkretnych celów.</p> <p>Rozwijanie umiejętności hierarchizacji zadań.</p> <p>Podnoszenie poczucia własnej wartości poprzez określanie osobistego potencjału.</p> <p>Kształtowanie świadomości własnego ciała z uwzględnieniem zmian fizycznych i psychicznych w okresie dojrzewania.</p>	<p>Kształtowanie postawy uczniów nastawionej na rozwiązania – charakteryzującej się samoświadomością, wyobraźnią, kreatywnością.</p> <p>Kształtowanie umiejętności wyznaczania sobie celów krótko- i długoterminowych.</p> <p>Rozwijanie umiejętności ustalania priorytetów, uwzględniając kryteria ważności i pilności.</p> <p>Rozwijanie umiejętności oceny własnych możliwości.</p> <p>Kształtowanie świadomości dotyczącej wykorzystania ruchu w życiu człowieka jako skutecznego sposobu dbania o zdrowie psychiczne.</p>

OBSZARY	ZADANIA				
	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Klasa VII	Klasa VIII
Relacje – kształtowanie postaw społecznych	<p>Kształtowanie umiejętności właściwej komunikacji, stanowiącej podstawę współdziałania.</p> <p>Kształtowanie umiejętności asertywnego wyrażania własnych potrzeb.</p> <p>Rozwijanie wrażliwości na potrzeby i trudności innych ludzi.</p> <p>Kształtowanie postawy szacunku i zrozumienia wobec innych osób.</p> <p>Rozwijanie zdolności do inicjowania i podtrzymywania znaczących głębszych relacji.</p> <p>Budowanie atmosfery wzajemnego szacunku w społeczności szkolnej.</p>	<p>Rozwijanie umiejętności rozumienia innych, która sprzyja efektywnej współpracy.</p> <p>Wyzwalanie chęci do działania na rzecz innych osób w celu poprawy ich sytuacji (wolontariat).</p> <p>Rozwijanie poczucia przynależności do grupy (samorząd uczniowski, klub, drużyna, wspólnota).</p> <p>Kształtowanie otwartości na doświadczenia innych ludzi, ich sposobów rozwiązywania problemów, na nową wiedzę.</p> <p>Rozwijanie świadomości dotyczącej roli osób znaczących i autorytetów.</p>	<p>Kształtowanie umiejętności współpracy w dążeniu do osiągnięcia celu.</p> <p>Uwrażliwianie na różne obszary ludzkich problemów i potrzeb poprzez krzewienie potrzeby udzielania pomocy (wolontariat).</p> <p>Rozwijanie umiejętności komunikacyjnych: wyrażanie własnych opinii, przekonań i poglądów.</p> <p>Rozwijanie świadomości roli i wartości rodziny w życiu człowieka.</p> <p>Rozwijanie samorządności.</p>	<p>Kształtowanie umiejętności wchodzenia w interakcje z ludźmi w sposób zapewniający zadowolenie obydwu stron.</p> <p>Kształtowanie umiejętności szukania inspiracji, rozwijanie własnej kreatywności.</p> <p>Rozwijanie odpowiedzialności za siebie i innych (wolontariat).</p>	<p>Rozwijanie umiejętności poszukiwania takich rozwiązań, które stwarzają korzyści dla obydwu stron.</p> <p>Rozwijanie umiejętności dostrzegania pozytywnych aspektów działania zespołowego poprzez docenienie różnic zdań i wiedzy, doświadczeń, specjalizacji, kompetencji.</p> <p>Rozwijanie potrzeby ciągłego doskonalenia siebie jako jednostki, członka rodziny i społeczeństwa.</p>

OBSZARY	ZADANIA				
	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Klasa VII	Klasa VIII
Kultura – wartości, normy i wzory zachowań	Zapoznanie z rolą zainteresowań w życiu człowieka.	Rozwijanie zainteresowań i pasji uczniów.	Rozwój zainteresowań, poszerzenie autonomii i samodzielności	Popularyzowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	Popularyzowanie wiedzy o różnicach kulturowych oraz rozwijanie umiejętności korzystania z niej w kontakcie z przedstawicielami innych narodowości.
	<p>Uwrażliwianie na kwestie moralne, np. mówienia prawdy, sprawiedliwego traktowania.</p> <p>Kształtowanie pozytywnego stosunku do procesu kształcenia.</p> <p>Kształtowanie potrzeby uczestnictwa w kulturze.</p>	<p>Budowanie samoświadomości dotyczącej praw, wartości, wpływów oraz postaw.</p> <p>Rozwijanie umiejętności wyrażania własnych emocji.</p> <p>Rozwijanie umiejętności właściwego zachowania się z uwzględnieniem sytuacji i miejsca.</p>	<p>Rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia w kontekście analizy wpływów rówieśników i mediów na zachowanie.</p> <p>Dokonywanie analizy postaw, wartości, norm społecznych, przekonań i czynników które na nie wpływają.</p> <p>Rozwijanie szacunku dla kultury i dorobku narodowego.</p>	<p>Rozwijanie pozytywnego stosunku do procesu kształcenia i samokształcenia, zaangażowania w zdobywanie wiedzy i umiejętności.</p> <p>Rozwijanie takich cech jak: pracowitość, odpowiedzialność, prawdomówność, rzetelność i wytrwałość.</p> <p>Umacnianie więzi ze społecznością lokalną.</p>	<p>Popularyzowanie wiedzy i rozwijanie świadomości na temat zasad humanitaryzmu.</p> <p>Rozwijanie poczucia odpowiedzialności społecznej poprzez podejmowanie działań na rzecz lokalnej społeczności.</p>
Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych)	<p>Redukowanie agresywnych zachowań poprzez uczenie sposobów rozwiązywania problemów.</p> <p>Budowanie atmosfery otwartości i przyzwolenia na dyskusję.</p>	<p>Rozwijanie umiejętności prowadzenia rozmowy w sytuacji konfliktu – podstawy negocjacji i mediacji.</p> <p>Rozwijanie umiejętności identyfikowania przyczyn własnego postępowania.</p>	<p>Dostarczanie wiedzy na temat osób i instytucji świadczących pomoc w trudnych sytuacjach.</p> <p>Budowanie atmosfery wsparcia i zrozumienia w sytuacji problemo-</p>	<p>Rozwijanie postaw opartych na odpowiedzialności za dokonywane wybory i postępowanie.</p> <p>Dostarczenie wiedzy z zakresu prawa dotyczącego postępowania w spra-</p>	<p>Propagowanie wiedzy na temat prawnych i moralnych skutków posiadania, zażywania i rozprowadzania środków psychoaktywnych.</p> <p>Rozwijanie umiejętności wykorzystywania elementów negocjacji i mediacji w sytuacji rozwiązywania konfliktów.</p>

	Uświadamianie zagrożeń wynikających z korzystania z nowoczesnych technologii informacyjnych.	Dokonywanie analizy wpływu nastawienia do siebie i innych na motywację do podejmowania różnorodnych zachowań.	wej oraz promowanie rzetelnej wiedzy mającej na celu zredukowanie lęku.	Przeciwdziałanie ryzykownym zachowaniom seksualnym.	
Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemy) cd.	<p>Zwiększanie wiedzy na temat środków uzależniających i zagrożeń z nimi związanych.</p> <p>Rozwijanie umiejętności troski o własne bezpieczeństwo w relacjach z innymi.</p>	<p>Rozwijanie poczucia osobistej odpowiedzialności, zachęcanie do angażowania się w prawidłowe i zdrowe zachowania.</p> <p>Doskonalenie umiejętności rozpoznawania symptomów uzależnienia od komputera i internetu.</p>	<p>Rozwijanie umiejętności radzenia sobie z własnymi negatywnymi emocjami oraz z zachowaniami agresywnymi.</p> <p>Kształtowanie przekonań dotyczących znaczenia posiadanych informacji, których wykorzystanie pomaga w redukowaniu lęku w sytuacjach kryzysowych.</p> <p>Rozwijanie świadomości dotyczącej prawa do prywatności, w tym do ochrony danych osobowych oraz ograniczonego zaufania do osób poznanych w sieci.</p>	<p>Rozwijanie umiejętności reagowania w sytuacjach kryzysowych, niesienia pomocy dotkniętym nimi osobom oraz minimalizowania ich negatywnych skutków.</p> <p>Rozwijanie umiejętności lepszego rozumienia siebie poprzez poszukiwanie i udzielanie odpowiedzi na pytania: Kim jestem? Jakie są moje cele i zadania życiowe?</p>	<p>Rozwijanie umiejętności podejmowania działań zgodnych ze zweryfikowanymi źródłami wiedzy.</p> <p>Utrwalanie umiejętności oceny konsekwencji podejmowanych działań dla siebie i dla innych – określanie alternatywnych rozwiązań problemu.</p> <p>Rozwijanie umiejętności prowadzenia rozmowy w sytuacji konfliktu – podstawy negocjacji i mediacji.</p>

Zadania wychowawcze do realizacji na pierwszym etapie edukacyjnym i niektórych przedmiotach

OBSZAR	ZADANIA – KLASY I–III
Zdrowie – edukacja zdrowotna	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie z podstawowymi zasadami dbałości o zdrowie własne i innych, kształtowanie umiejętności kreowania środowiska sprzyjającego zdrowemu stylowi życia; • zapoznanie z zasadami zdrowego, racjonalnego odżywiania się, higieny osobistej i aktywności fizycznej; • przygotowanie do podejmowania działań mających na celu zdrowy styl życia w aspekcie fizycznym i psychicznym; • kształtowanie postawy odpowiedzialności za własne zdrowie; • rozwijanie umiejętności podejmowania działań na rzecz ochrony przyrody w swoim środowisku; • kształtowanie umiejętności analizy zjawisk przyrodniczych, rozumowania przyczynowo-skutkowego; • uświadomienie wpływu przyrody nieożywionej na życie ludzi, zwierząt i roślin; • kształtowanie wytrwałości w działaniu i dążeniu do celu, umiejętności adekwatnego zachowania się w sytuacjach zwycięstwa i porażki.
Relacje – kształtowanie postaw społecznych	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie podstawowych umiejętności komunikacyjnych; • rozwijanie umiejętności formułowania prostych wniosków na podstawie obserwacji i własnych doświadczeń; • kształtowanie umiejętności przestrzegania obowiązujących reguł; • kształtowanie umiejętności nawiązywania i podtrzymywania relacji z rówieśnikami, rozpoznawania ich potrzeb, zgodnej współpracy z innymi, z zachowaniem obowiązujących norm i reguł kultury osobistej; • przygotowanie do sprawiedliwego i uczciwego oceniania zachowania własnego i innych ludzi; • zapoznanie z podstawowymi prawami i obowiązkami wynikającymi z roli ucznia oraz członka szkolnej społeczności, rodziny i kraju; • rozwijanie empatii, umiejętności podejmowania działań mających na celu pomoc słabszym i potrzebującym, umiejętności rozwiązywania konfliktów i sporów.

<p>Kultura – wartości, normy, wzory zachowań</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie umiejętności właściwego komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych, dbałość o język i kulturę wypowiedania się; • kształtowanie umiejętności analizy prostych sytuacji wychowawczych, odróżniania dobra od zła; • kształtowanie gotowości do uczestnictwa w kulturze, poszanowania tradycji i kultury własnego narodu, a także poszanowania innych kultur i tradycji, określanie swojej przynależności kulturowej poprzez kontakt z wybranymi dziełami sztuki, zabytkami i tradycją w środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym, uczestniczenie w życiu kulturalnym środowiska rodzinnego, szkolnego, lokalnego oraz wydarzeniach organizowanych przez najbliższą społeczność; • kształtowanie wrażliwości estetycznej poprzez kontakt z dziełami literackimi i wytworami kultury, zapoznanie z wybranymi dziełami architektury i sztuk plastycznych należących do polskiego i europejskiego dziedzictwa kultury, wyzwalanie potrzeby kontaktu z literaturą i sztuką dla dzieci; • kształtowanie postaw wyrażających szacunek dla ludzi, niezależnie od religii, statusu materialnego, wieku, wyglądu, poziomu rozwoju intelektualnego i fizycznego oraz respektowanie ich praw, podejmowanie działań w celu zapobiegania dyskryminacji; • inspirowanie do podejmowania aktywności i inicjatyw oraz pracy zespołowej, wspomaganie działań służących kształtowaniu własnego wizerunku i otoczenia; • przygotowanie do radzenia sobie w sytuacjach codziennych wymagających umiejętności praktycznych, budzenie szacunku dla pracy ludzi różnych zawodów; • przygotowanie do podejmowania działań mających na celu identyfikowanie i rozwijanie własnych zainteresowań; • wstępne kształtowanie postaw wyrażających szacunek do symboli i tradycji narodowych oraz tradycji związanych z rodziną, szkołą i społecznością lokalną; • kształtowanie umiejętności wyrażania własnych emocji w różnych formach ekspresji; • kształtowanie poczucia własnej wartości dziecka, podtrzymywanie ciekawości poznawczej, rozwijanie kreatywności i przedsiębiorczości oraz brania odpowiedzialności za swoje decyzje i działania; • kształtowanie świadomości odmienności osób niepełnosprawnych, innej narodowości, wyznania, tradycji kulturowej oraz ich praw.
---	--

Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych)	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie z podstawowymi zasadami bezpieczeństwa w różnych sytuacjach życiowych, kształtowanie właściwego zachowania się w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia oraz sytuacjach nadzwyczajnych; • kształtowanie umiejętności wyszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł, korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych, kształtowanie świadomości negatywnego wpływu pracy przy komputerze na zdrowie i kontakty społeczne oraz niebezpieczeństw wynikających z anonimowości kontaktów, respektowanie ograniczeń dotyczących korzystania z komputera, internetu i multimediiów; • przygotowanie do bezpiecznego i rozsądnego korzystania z narzędzi i urządzeń technicznych, bezpiecznego organizowania zajęć ruchowych i poruszania się po drogach; • przygotowanie do bezpiecznego korzystania ze środków komunikacji, zapobiegania i przeciwdziałania sytuacjom problemowym; • kształtowanie umiejętności utrzymywania ładu i porządku wokół siebie, w miejscu nauki i zabawy.
--	---

Zdrowie

Szkoła/przedmiot	Wymagania szczegółowe. Uczeń:
Edukacja wczesnoszkolna	<ul style="list-style-type: none"> – dba o higienę oraz estetykę własną i otoczenia; – ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia człowieka; – posługuje się numerami telefonów alarmowych, formułuje komunikat wezwania o pomoc: Policji, Pogotowia Ratunkowego, Straży Pożarnej; – posługuje się danymi osobowymi w kontakcie ze służbami mundurowymi i medycznymi, w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia; – reaguje stosownym zachowaniem w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia jego lub innej osoby; – wymienia wartości odżywcze produktów żywnościowych, ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia, ogranicza spożywanie posiłków o niskich wartościach odżywczych i niezdrowych, zachowuje umiar w spożywaniu produktów słodzonych, zna konsekwencje zjadania ich w nadmiarze; – przygotowuje posiłki służące utrzymaniu zdrowia; – ubiera się odpowiednio do stanu pogody, poszukuje informacji na temat pogody, wykorzystując np. internet; – ma świadomość, iż nieodpowiedzialne korzystanie z technologii ma wpływ na utratę zdrowia człowieka;
Informatyka	<ul style="list-style-type: none"> – w sposób odpowiedzialny posługuje się technologią dostosowaną do jego predyspozycji psychofizycznych i zdrowotnych;

Biologia	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje związek pomiędzy własnym postępowaniem a zachowaniem zdrowia oraz rozpoznaje sytuacje wymagające konsultacji lekarskiej; – uzasadnia konieczność ochrony przyrody; – opisuje i prezentuje postawę i zachowania człowieka odpowiedzialnie korzystającego z dóbr przyrody;
Wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje, jakie znaczenie ma aktywność fizyczna dla zdrowia; – opisuje piramidę żywienia i aktywności fizycznej; – opisuje zasady zdrowego odżywiania; – przestrzega zasad higieny osobistej i czystości odzieży; – przyjmuje prawidłową postawę ciała w różnych sytuacjach; – omawia sposoby postępowania w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia; – wymienia czynniki, które wpływają pozytywnie i negatywnie na zdrowie i samopoczucie oraz wskazuje te, na które może mieć wpływ; – omawia sposoby redukcji nadmiernego stresu i radzenia sobie z nim w sposób konstruktywny; – wymienia przyczyny i skutki otyłości oraz nieuzasadnionego odchudzania się i używania sterydów w celu zwiększenia masy mięśni; – wyjaśnia wymogi higieny wynikające ze zmian zachodzących w organizmie w okresie dojrzewania;
WOS	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje przypadki wymagające postaw asertywnych; – podaje przykłady trudnych społecznie sytuacji, w których należy zachować się asertywnie; uzasadnia, że można zachować dystans wobec nieaprobowanych przez siebie zachowań innych ludzi lub przeciwstawić się im; przedstawia różne formy zachowań asertywnych;
Przyroda	<ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie umiejętności właściwego reagowania na niebezpieczeństwa zagrażające życiu i zdrowiu; – doskonalenie umiejętności dbałości o własne ciało, jak i najbliższe otoczenie; – poznawanie siebie, swoich zdolności i rozwijanie zainteresowań sprzyjających motywacji do uczenia się;
Edukacja dla bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zależności między zdrowiem fizycznym, psychicznym, emocjonalnym a społecznym; wyjaśnia wpływ stresu na zdrowie; – wymienia zachowania, które sprzyjają zdrowiu (prozdrowotne), zagrażają zdrowiu oraz wskazuje te, które szczególnie często występują wśród nastolatków; odróżnia czynniki środowiskowe i społeczne (korzystne i szkodliwe), na które człowiek może mieć wpływ od takich, na które nie może mieć wpływu; – omawia krótkoterminowe i długoterminowe konsekwencje zachowań sprzyjających (prozdrowotnych) i zagrażających zdrowiu; – dobiera i demonstruje umiejętności komunikacji interpersonalnej istotne dla zdrowia i bezpieczeństwa (odmowa, zachowania asertywne, negocjowanie); – wymienia rzetelne źródła informacji o zdrowiu, chorobach, świadczeniach i usługach zdrowotnych; – ocenia własne zachowania związane ze zdrowiem, ustala indywidualny plan działania na rzecz własnego zdrowia; – ustala, co sam może zrobić, aby stworzyć warunki środowiskowe i

	społeczne, które są korzystne dla zdrowia (ochrona środowiska przyrodniczego, wsparcie społeczne, komunikacja interpersonalna, współpraca osób, instytucji i organizacji na rzecz zdrowia itp.);
Technika	<ul style="list-style-type: none"> – przyjmuje postawy odpowiedzialności za współczesny i przyszły stan środowiska; – kształtuje umiejętności segregowania i wtórnego wykorzystania odpadów znajdujących się w najbliższym otoczeniu;
Wychowanie do życia w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – radzi sobie w sytuacji konfliktu, presji grupy, stresu;

Relacje

Szkoła/przedmiot	Wymagania szczegółowe. Uczeń:
Edukacja wczesnoszkolna	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje się z grupą społeczną, do której należy: rodzina, klasa w szkole, drużyna sportowa, społeczność lokalna, naród; respektuje normy i reguły postępowania w tych grupach; – przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad; – współpracuje z uczniami, wymienia się z nimi pomysłami i doświadczeniami, wykorzystując technologie; – dostrzega, że każdy powinien brać odpowiedzialność za swoje wybory; – dostrzega, że lepiej poznaje siebie, bardziej się rozwija i czerpie szczęście w relacji z innymi osobami niż w samotności; – odkrywa, że współtworzy różne wspólnoty osób, np. rodzinę, klasę, państwo; – ma świadomość, że każdej osobie ludzkiej, także jemu, należy się szacunek, że szacunkiem należy obdarzać także wspólnoty osób – rodzinę, klasę, naród (ojczyznę), w tym wspólnotę religijną – a także symbole tych wspólnot; – szanuje godność każdej osoby ludzkiej oraz swoją, wyraża swoim komunikatem werbalnym i niewerbalnym; – uwzględnia coraz częściej godność i dobro innych osób, podejmując decyzję o działaniu; – wyraża szacunek wobec osób, wspólnot osób oraz ich symboli w sytuacjach codziennych i uroczystych, przejawiając właściwe zachowanie; – wchodzi w relacje z innymi osobami (rówieśnikami, nauczycielami), szanując to, co jest wartością dla nich, i nazywając to, co jest wartością dla niego; – naśladuje i przyjmuje jako własne zachowania dobre na podstawie doświadczeń ze świata realnego oraz przykładów płynących z tekstów literackich, filmów i innych źródeł; – przestrzega zasad obowiązujących we wspólnocie osób, której jest członkiem;

Informatyka	<ul style="list-style-type: none"> – uczestniczy w zespołowym rozwiązaniu problemu, posługując się technologią taką jak: poczta elektroniczna, forum, wirtualne środowisko kształcenia, dedykowany portal edukacyjny; – identyfikuje i docenia korzyści płynące ze współpracy nad wspólnym rozwiązywaniem problemów; – bierze udział w różnych formach współpracy, jak: programowanie w parach lub w zespole, realizacja projektów, uczestnictwo w zorganizowanej grupie uczących się; projektuje, tworzy i prezentuje efekty wspólnej pracy;
Wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> – uczestniczy w sportowych rozgrywkach klasowych w roli zawodnika, stosując zasady „czystej gry”: szacunku dla rywala, respektowania przepisów gry, podporządkowania się decyzjom sędziego; potrafi właściwie zachować się w sytuacji zwycięstwa i porażki, podziękować za wspólną grę; – pełni rolę organizatora, sędziego i kibica w ramach szkolnych zawodów sportowych; – wyjaśnia zasady kulturalnego kibicowania; – wyjaśnia, jak należy zachować się w sytuacjach związanych z aktywnością taneczną; – omawia znaczenie dobrych relacji z innymi ludźmi, w tym z rodzicami oraz rówieśnikami tej samej i odmiennej płci; – identyfikuje swoje mocne strony, budując poczucie własnej wartości, planuje sposoby rozwoju oraz ma świadomość słabych stron, nad którymi należy pracować; – wykazuje kreatywność w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji problemowych; – wykazuje umiejętność adekwatnej samooceny swoich możliwości psychofizycznych; – współpracuje w grupie szanując poglądy i wysiłki innych ludzi, wykazując asertywność i empatię; – motywuje innych do udziału w aktywności fizycznej, ze szczególnym uwzględnieniem osób o niższej sprawności fizycznej i specjalnych potrzebach edukacyjnych (np. osoby niepełnosprawne, osoby starsze);
WOS	<ul style="list-style-type: none"> – współpracuje z innymi – dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich; – wykazuje konieczność współdziałania w życiu społecznym i wyjaśnia istotę samorządności; – uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną; rozumie znaczenie potrzeb społecznych człowieka (kontaktu, przynależności, uznania); – przedstawia zasady komunikowania się; wyjaśnia zasady skutecznej autoprezentacji – kształtowania swojego wizerunku; – wymienia cechy grup społecznych; charakteryzuje grupę koleżeńską i grupę nastawioną na realizację określonego zadania; uzasadnia, że efektywna współpraca przynosi różne korzyści; przedstawia różne formy współpracy w grupie; – rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej; wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji; – rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i

	<p>grupowej; wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji;</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia cele i przykłady działania organizacji społecznych skupiających młodych ludzi w Polsce; wyjaśnia ideę wolontariatu i przedstawia formy działalności wolontariuszy;
Przyroda	<ul style="list-style-type: none"> – zachęcanie do działania na rzecz środowiska lokalnego; – doskonalenie umiejętności w zakresie komunikowania się, współpracy i działania oraz pełnienia roli lidera w zespole;
Biologia	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje postawę szacunku wobec siebie i wszystkich istot żywych;
Wychowanie do życia w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – zna i stosuje zasady <i>savoir-vivre'u</i> w różnych sytuacjach społecznych; – rozumie zasady komunikacji werbalnej i niewerbalnej i jej znaczenie w relacjach interpersonalnych; przyjmuje odpowiedzialność za manifestowane reakcje, wypowiedane i pisane słowa; – kształtuje i wyraża postawy asertywne, gdy nie może lub nie powinien czegoś wykonać, stara się odmawiać tak, by nie ranić drugiego; – bierze udział w życiu społecznym przez: wolontariat, stowarzyszenia, grupy nieformalne i aktywność indywidualną; ujawnia wrażliwość na osoby potrzebujące pomocy i zna konkretne sposoby jej udzielania;

Kultura

Szkoła/przedmiot	Wymagania szczegółowe. Uczeń:
Klasa I–III	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przeproszenie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne respektowane przez środowisko szkolne; – szanuje zwyczaje i tradycje różnych grup społecznych i narodów, przedstawia i porównuje zwyczaje ludzi, np. dotyczące świąt w różnych regionach Polski, a także w różnych krajach; – określa, co jest dobre, a co jest złe, w otaczającym go świecie i w świecie poznawanych tekstów oraz podaje uzasadnienie swojego zdania; – odróżnia szczęście od doraźnie odczuwanej przyjemności i poznaje, że dobro jest źródłem szczęścia własnego oraz innych osób; – odkrywa, że wspólnota osób, której jest członkiem, ustanawia swoje zasady (normy) i oczekuje ich respektowania;
Język polski	<ul style="list-style-type: none"> – kształtuje umiejętność uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym; – rozwija zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka i kierowania się tymi wartościami; – kształci postawy szacunku dla przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej; – rozwija zainteresowania kulturą w środowisku lokalnym i potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych;

	<ul style="list-style-type: none"> – rozwija szacunek dla wiedzy, wyrabia pasję poznawania świata i zachęca do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości; – rozwija umiejętność samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania; – rozwija umiejętność rzetelnego korzystania ze źródeł wiedzy, w tym stosowania cudzysłowu, przypisów i odsyłaczy, oraz szacunku dla cudzej własności intelektualnej; – kształci nawyki systematycznego uczenia się oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania; – jest zachęcany do rozwijania swoich uzdolnień przez udział w różnych formach poszerzania wiedzy, na przykład w konkursach, olimpiadach przedmiotowych i wykładach, oraz rozwijania umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy;
Historia	<ul style="list-style-type: none"> – poznaje historię i tradycje swojej okolicy i ludzi dla niej szczególnie zasłużonych; zna lokalne zabytki i opisuje ich dzieje;
Muzyka	<ul style="list-style-type: none"> – poznaje i popularyzuje przykłady muzycznej twórczości ludowej, obrzędy, zwyczaje, tradycje swojego regionu; – zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii muzyki i współczesnej kultury muzycznej oraz wartościowej muzyki popularnej; – zna i wymienia instytucje upowszechniające kulturę muzyczną we własnym regionie, kraju i na świecie oraz ich działalność, a także śledzi wydarzenia artystyczne; – uczestniczy w tworzeniu artystycznych projektów edukacyjnych o charakterze interdyscyplinarnym (również z wykorzystaniem technologii informacyjnej); – angażuje się w kreowanie kultury artystycznej swojej szkoły i najbliższego środowiska; – uczestniczy realnie lub wirtualnie w różnorodnych wydarzeniach muzycznych; – stosuje zasady wynikające ze świadomego korzystania i uczestniczenia w dorobku kultury muzycznej: odpowiednie zachowanie podczas koncertu, przedstawienia operowego itp., tolerancja dla preferencji muzycznych innych osób oraz szacunek dla twórców i wykonawców;
Plastyka	<ul style="list-style-type: none"> – zna dziedzictwo kulturowe najbliższego otoczenia, wymienia zabytki i dzieła architektury (historycznej i współczesnej); – zapoznaje się z twórczością artystów w obrębie „małej ojczyzny”;
WOS	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia, że konflikt w grupie może wynikać z różnych przyczyn (sprzeczne interesy, inne cele); przedstawia sposoby rozwiązywania konfliktów oraz analizuje ich zalety i wady; – podaje cnoty obywatelskie (odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność, roztropność, tolerancja, odwaga cywilna); wykazuje, odwołując się do działań wybitnych Polaków, znaczenie ich urzeczywistnienia dla pożytku publicznego; – wymienia mieszkające w Polsce mniejszości narodowe i etniczne, grupę posługującą się językiem regionalnym oraz grupy migrantów (w tym

	<p>uchodźców) i lokalizuje miejsca ich zwartego zamieszkiwania; przedstawia – za Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej – prawa przysługujące etnicznym grupom mniejszościowym;</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe (regionalną, narodową/etniczną, państwową/obywatelską, europejską); rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, oraz uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się tym zjawiskom; – planuje dalszą edukację, uwzględniając własne zainteresowania, zdolności i umiejętności oraz rady innych osób i sytuację na rynku pracy;
Przyroda	<ul style="list-style-type: none"> – kształtuje postawy związane z tożsamością kulturową regionu;
Geografia	<ul style="list-style-type: none"> – łączy racjonalność naukową z refleksją nad pięknem i harmonią świata przyrody oraz dziedzictwem kulturowym ludzkości; – przyjmuje postawy szacunku do środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozumienie potrzeby racjonalnego w nim gospodarowania; – rozwija w sobie poczucie tożsamości oraz wykazywanie postawy patriotycznej, wspólnotowej i obywatelskiej; – ma poczucie dumy z piękna ojczystej przyrody i dorobku narodu (różnych obiektów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego własnego regionu i Polski, krajobrazów Polski, walorów przyrodniczych, kulturowych, turystycznych oraz sukcesów polskich przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej); – kształtuje pozytywne – emocjonalne i duchowe – więzi z najbliższym otoczeniem, krajem ojczystym, a także z całą planetą Ziemią; – rozwija postawy współodpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego oraz przyszłego rozwoju społeczno-kulturowego i gospodarczego „małej ojczyzny”, własnego regionu i Polski; – przełamuje stereotypy i kształtuje postawy szacunku, zrozumienia, akceptacji i poszanowania innych kultur przy jednoczesnym zachowaniu poczucia wartości dziedzictwa kulturowego własnego narodu i własnej tożsamości;
Informatyka	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje kwestie etyczne związane z wykorzystaniem komputerów i sieci komputerowych, takie jak: bezpieczeństwo, cyfrowa tożsamość, prywatność, własność intelektualna, równy dostęp do informacji i dzielenie się informacją; – postępuje etycznie w pracy z informacjami;
Wychowanie do życia w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – jest odpowiedzialny za własny rozwój i samowychowanie;

Bezpieczeństwo

Szkoła/przedmiot	Wymagania szczegółowe. Uczeń:
Edukacja wczesnoszkolna	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki, wymienia własne prawa i obowiązki, przestrzega ich i stosuje je w codziennym życiu; – rozróżnia podstawowe znaki drogowe, stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i miejscach publicznych; przestrzega zasad zachowania się środkach publicznego transportu zbiorowego; – stosuje się do zasad bezpieczeństwa w szkole, odnajduje drogę ewakuacyjną, rozpoznaje znaki i symbole informujące o różnych rodzajach niebezpieczeństw oraz zachowuje się zgodnie z informacją w nich zawartą; stosuje zasady bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku; – ma świadomość istnienia zagrożeń ze środowiska naturalnego, np. nagła zmiana pogody, huragan, ulewne deszcze, burza, susza oraz ich następstwa: powódź, pożar, piorun; określa odpowiednie sposoby zachowania się człowieka w takich sytuacjach; – stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami, oraz stosuje zasady netykiety; – rozróżnia pożądane i niepożądane zachowania innych osób (również uczniów) korzystających z technologii, zwłaszcza w sieci Internet;
Informatyka	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia pozytywne i negatywne zachowania innych osób (również uczniów) korzystających z technologii, w tym zwłaszcza w sieci Internet; – przestrzega ogólnie przyjęte zasady związane z bezpieczeństwem w Internecie;
Wychowanie fizyczne	<ul style="list-style-type: none"> – omawia zasady bezpiecznego zachowania się nad wodą i w górach w różnych porach roku; – omawia konsekwencje zdrowotne stosowania używek w odniesieniu do podejmowania aktywności fizycznej; – wymienia zasady bezpiecznego korzystania ze sprzętu sportowego; – wymienia najczęstsze przyczyny oraz okoliczności wypadków i urazów w czasie zajęć ruchowych, omawia sposoby zapobiegania im; – wskazuje zagrożenia związane z uprawianiem niektórych dyscyplin sportu;
WOS	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje zachowania związane z przemocą fizyczną i psychiczną, w tym werbalną, wobec siebie i innych; wymienia osoby i instytucje, które należy powiadomić w takich sytuacjach; – przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z zasobów Internetu; rozpoznaje przemoc w cyberprzestrzeni i wyjaśnia, jak należy na nią reagować; – wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw; – przedstawia uprawnienia policjantów i funkcjonariuszy innych służb porządkowych oraz swoje prawa w kontakcie z tymi służbami;

Informatyka	<ul style="list-style-type: none"> – posługuje się technologią zgodnie z przyjętymi zasadami i prawem; przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; – uznaje i respektuje prawo do prywatności danych i informacji oraz prawo do własności intelektualnej; – wymienia zagrożenia związane z powszechnym dostępem do technologii oraz do informacji i opisuje metody wystrzegania się ich; – stosuje profilaktykę antywirusową i potrafi zabezpieczyć przed zagrożeniem komputer wraz z zawartymi w nim informacjami; – ocenia krytycznie informacje i ich źródła, w szczególności w sieci, pod względem rzetelności i wiarygodności w odniesieniu do rzeczywistych sytuacji, docenia znaczenie otwartych zasobów w sieci i korzysta z nich;
Technika	<ul style="list-style-type: none"> – przewiduje zagrożenia płynące z niewłaściwego użytkowania sprzętu technicznego; – analizuje sytuacje zagrażające zdrowiu i życiu podczas pracy z narzędziami i urządzeniami (procedura postępowania podczas wypadku przy pracy; umiejętność udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej w typowych sytuacjach zagrożenia);
Edukacja dla bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przykłady nadzwyczajnych zagrożeń (pochodzenia naturalnego i wywołane przez człowieka); – wymienia zasady ostrzegania ludności o zagrożeniach; rozróżnia poszczególne sygnały alarmowe i środki alarmowe; omawia zasady właściwego zachowania się w razie uruchomienia sygnałów alarmowych;
Wychowanie do życia w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – świadomie i odpowiedzialnie korzysta ze środków społecznego przekazu, w tym z Internetu, dokonując wyboru określonych treści i limitując czas im poświęcany;

DZIAŁANIA WYCHOWAWCZE SKIEROWANE DO UCZNIÓW

Realizacji przyjętych celów wychowawczych służą następujące metody i sposoby działania:

1. Tematyczne godziny wychowawcze związane z problematyką klasowego planu wychowawczo - profilaktycznego; wybraną tematykę realizuje się też na wszystkich przedmiotach nauczania.
2. Związane tematycznie z założeniami naszego programu spotkania rodziców, nauczycieli i uczniów ze specjalistami.
3. Indywidualne rozmowy uczniów z nauczycielami i innymi pracownikami szkoły.
4. Stała współpraca z pedagogiem szkolnym w rozwiązywaniu bieżących problemów wychowawczych.
5. Treningi umiejętności interpersonalnych i warsztaty poznawczo-doskonające.
6. Stworzenie odpowiednich warunków działania Samorządowi Uczniowskiemu oraz innym organizacjom młodzieżowym mającym prawo funkcjonowania na terenie szkoły.
7. Zapewnienie bezpieczeństwa uczniom w czasie: lekcji, przerw międzylekcyjnych (dyżury nauczycieli), zajęć sportowych, zajęć kulturalno-rozrywkowych, również poprzez *wykorzystywanie CCTV (monitoringu wizyjnego)*.
8. Pomoc uczniom w umiejętnym spędzaniu wolnego czasu i organizacji imprez szkolnych.
9. Podtrzymywanie i rozwijanie tradycji szkolnych, poprzez organizowanie imprez o charakterze cyklicznym.
10. Edukacja kulturalna poprzez: uczestnictwo uczniów w spektaklach teatralnych, wyjazdach do kina, koncertach, zwiedzanie wystaw w muzeach, organizowanie wycieczek.
11. Wychowanie przez zajęcia sportowe i inne rozwijające zainteresowania uczniów.
12. Współorganizowanie uroczystości i imprez dla uczniów wspólnie z Radą Rodziców.
13. Coroczne opracowywanie planu imprez i uroczystości szkolnych.

**DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE DOSTOSOWANE DO POTRZEB ROZWOJOWYCH UCZNIÓW, PRZYGOTOWANE W OPARCIU
O DIAGNOZĘ POTRZEB I PROBLEMÓW WYSTĘPUJĄCYCH
W DANEJ SPOŁECZNOŚCI SZKOLNEJ, SKIEROWANE DO UCZNIÓW, RODZICÓW I NAUCZYCIELI**

Zagrożenia	Czynniki ryzyka	Zadania	Sposoby realizacji	Odpowiedzialni
Środowisko społeczne i normy w nim występujące	1. Negatywne wzorce w mediach.	- uczyć krytycznego stosunku do mediów	- pogadanki na lekcjach wychowawczych - organizowanie zajęć i warsztatów profilaktycznych	Wychowawcy klas , pedagog
	2. Niski poziom wiedzy nt. konsekwencji prawnych za popełnienie czynów podlegających karze.	- podnieść poziom świadomości prawnej uczniów, rodziców, n-li - nieustannie dążyć do przestrzegania prawa	- organizowanie spotkań dla uczniów, rodziców, n-li z policjantami, pedagogiem, dyrektorem nt. prawnych aspektów przestępczości wśród nieletnich i problemów resocjalizacji - stosowanie procedur postępowania zawartych w Strategii działań wychowawczych i zapobiegawczych oraz interwencyjnych wobec dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki	Wszyscy nauczyciele, dyrektor, pedagog

	3. Fałszywe przekonanie o rzeczywistości - stereotypy	- przekształcać przekonania normatywne na prawdziwe	- organizowanie przedsięwzięć łamiących stereotypy (np. pokazywanie uczniom, że klasowa lub szkolna zabawa, czy wycieczka może być bardzo udana bez papierosów, alkoholu, narkotyków itp.)	Wszyscy nauczyciele
Modelowanie negatywnych zachowań w domu i w szkole	1. Nudne, nudne lekcje.	- eliminować nudne lekcje, poprzez upowszechnianie aktywizujących metod nauczania	- organizowanie i zachęcanie nauczycieli do udziału w formach doskonalenia zawodowego, nt. metod aktywizacji uczniów na lekcjach - stosowanie metod aktywizujących na zajęciach lekcyjnych	Dyrektor, wszyscy nauczyciele
	2. Brak dyscypliny na lekcjach.	- podnieść umiejętność nauczycieli w zakresie dyscyplinowania uczniów - respektować normy poprawnego zachowania na lekcjach	- organizowanie wsparcia dla nauczycieli - organizowanie warsztatów w ramach WDN - ustalenie norm postępowania i zachowania na początku roku szkolnego - wdrażanie i respektowanie przyjętych zasad podczas lekcji	Dyrektor, pedagog, wszyscy nauczyciele

Modelowanie negatywnych zachowań w domu i w szkole	3. Brak kontaktu z rodzicami uczniów.	<ul style="list-style-type: none"> - nawiązać kontakt z rodzicami uczniów, głównie mających problemy dydaktyczne i sprawiających kłopoty wychowawcze - zwiększać częstotliwość kontaktów z domem rodzinnym 	<ul style="list-style-type: none"> - umawianie spotkań z rodzicami - wysyłanie wezwań do stawienia się w szkole - kontakty telefoniczne z rodzicami w nagłych przypadkach 	Dyrektor, pedagog, wychowawcy
	4. Niski stan wiedzy pedagogicznej i psychologicznej rodziców.	<ul style="list-style-type: none"> - podnieść stan wiedzy pedagogicznej i psychologicznej rodziców - rozszerzyć zakres form pomocy pedagogiczno – psychologicznej dla rodziców 	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie i realizowanie tematyki pedagogizacji rodziców uczniów podczas zebrań z rodzicami - opracowanie informacji bibliograficznej na tematy pedagogiczno – psychologiczne - zebranie materiałów i informacji na w/w temat w bibliotece szkolnej i udostępnianie ich rodzicom - organizowanie warsztatów szkoleniowych dla rodziców nt. budowania więzi emocjonalnej, uzależnień, cyberprzemocy itp. - współpraca z instytucjami wspierającymi wychowanie dziecka 	Wychowawcy klas, pedagog, dyrektor

	5. Brak poszanowania dla norm prawnych.	- egzekwować przestrzeganie prawa wewnątrzszkolnego	- systematyczne zapoznanie rodziców i uczniów z zapisami prawa wewnątrzszkolnego i zobowiązanie do jego przestrzegania - ewaluacja przepisów prawnych (wewnątrzszkolnych)	Dyrektor, wychowawcy klas, nauczyciele
Grupy rówieśnicze i występujące w nich zachowania dysfunkcyjne	1. Uległość wobec grupy.	- eliminować występowanie negatywnych grup rówieśniczych - integrować zespoły klasowe	- systematyczna współpraca wszystkich nauczycieli w zakresie eliminowania wszelkich zachowań społecznie niepożądanych (obserwacje, dzielenie się spostrzeżeniami, wyciąganie konsekwencji wobec uczniów), - przeprowadzanie obowiązkowych zajęć integracyjnych w klasie podczas godzin wychowawczych, - inicjowanie klasowych przedsięwzięć służących integracji zespołów uczniowskich (wycieczki, wyjścia, imprezy, projekty edukacyjne)	Dyrektor, wszyscy nauczyciele, pedagog

	2. Przemoc i agresja.	<ul style="list-style-type: none"> - eliminować wszelkie przejawy agresji i przemocy - rozszerzać wiedzę i podnosić umiejętności nauczycieli w zakresie reagowania na przejawy agresji i przemocy - dostarczyć uczniom wiedzę o sposobach radzenia sobie z emocjami, stresem i w sytuacjach zagrożenia 	<ul style="list-style-type: none"> - zdiagnozowanie miejsc oraz sytuacji występowania agresji w szkole (przeprowadzenie badań ankietowych w klasach) - natychmiastowe reagowanie na jakiegokolwiek przejawy agresji w szkole - informowanie rodziców o zdarzeniach noszących znamiona przemocy, bądź agresji - organizowanie warsztatów tematycznych w ramach WDN - przeprowadzanie zajęć wychowawczych nt. kształtowania prawidłowych postaw, ćwiczenia umiejętności zachowania w sytuacjach stresu, frustracji, zagrożenia 	Pedagog, dyrektor, wszyscy nauczyciele, wychowawcy klas
Słabe wyniki w nauce	1. Brak motywacji do nauki.	<ul style="list-style-type: none"> - aktywizacja uczniów - poszerzać ofertę zajęć pozalekcyjnych, umożliwiających zdobycie nowych umiejętności 	<ul style="list-style-type: none"> - stosowanie metod aktywizujących na lekcjach - zachęcanie uczniów do uczestnictwa w atrakcyjnych formach zajęć pozalekcyjnych - angażowanie uczniów w działalność pozytywną (społeczną, charytatywną, artystyczną itp.) 	Nauczyciele przedmiotów, wychowawcy świetlicy, pedagog

Słabe wyniki w nauce	2. Niska samoocena uczniów.	- podnosić samoocenę uczniów	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystywanie elementów motywacji w systemie oceniania - nagradzanie uczniów za osiągnięcia - organizowanie prezentacji osiągnięć uczniów podczas „drzwi otwartych” dla rodziców 	Nauczyciele przedmiotów
	3. Poziom absencji na zajęciach szkolnych.	- dążyć do podniesienia frekwencji uczniów na lekcjach	<ul style="list-style-type: none"> - monitorowanie absencji uczniów - zapoznanie uczniów i rodziców z przepisami mówiącymi o obowiązku nauki - indywidualne motywowanie uczniów do regularnego uczęszczania na zajęcia lekcyjne - postępowanie zgodne z procedurą dot. nieobecności uczniów 	Wychowawcy klas, pedagog, dyrektor

	4. Problemy rozwojowe.	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawać problemy rozwojowe uczniów - dostosowywać metody i formy nauczania dla uczniów posiadających opinie i orzeczenia z Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej 	<ul style="list-style-type: none"> - wspomaganie rodziców w nawiązaniu kontaktu z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną - opracowanie wykazu uczniów posiadających opinie i orzeczenia z P P-P - opracowanie Indywidualnych Programów Edukacyjno - Terapeutycznych dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej - udzielanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi podczas zajęć obowiązkowych i dodatkowych - monitorowanie realizacji zaleceń Poradni 	<p>Pedagog, wychowawcy klas, dyrektor, nauczyciele przedmiotów</p>
Brak celów życiowych	1. Brak umiejętności radzenia sobie z trudnościami życiowymi.	<ul style="list-style-type: none"> - aktywizować system wartości, jako alternatywę dla zachowań dysfunkcyjnych i podstawę wyjścia naprzeciw trudnościom życiowym 	<ul style="list-style-type: none"> - podejmowanie na lekcjach wychowawczych tematyki odpowiedzialności prawnej i moralnej - przeprowadzanie lekcji wychowawczych nt. miłości, przyjaźni, szczęścia rodzinnego i innych wartości, które powinny być cenione przez młodzież - wykorzystywanie uczestnictwa młodzieży w praktykach religijnych, w celu dostarczenia wartości uniwersalnych 	<p>Wychowawcy klas</p> <p>katecheci</p>

	2. Brak alternatywnych sposobów spędzania czasu wolnego.	- ukazywać alternatywne sposoby organizowania sobie czasu wolnego	- organizowanie interesujących form zajęć pozalekcyjnych dla uczniów	Wszyscy nauczyciele
--	--	---	--	---------------------

<p style="text-align: center;">Dostęp do środków i substancji psychoaktywnych Zagrożenie uzależnieniem od Internetu. Cyberprzemoc.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Moda na branie, palenie i picie. 2. Długotrwałe i częste spędzanie czasu przed komputerem. 3. Nieumiejętne wykorzystywanie Internetu. 4. Niska dbałość o rozwój wiedzy i umiejętności zawodowych nauczycieli z zakresu profilaktyki uzależnień. 	<ul style="list-style-type: none"> - dostarczyć uczniom i rodzicom wiedzę nt. konsekwencji używania środków uzależniających - zachęcać i motywować nauczycieli do udziału w kursach doskonalących - wykorzystać wsparcie (konsultacje) specjalistów - diagnozować skalę zjawiska zagrożenia uzależnieniami wśród uczniów - realizować programy profilaktyczne - upowszechniać wśród uczniów znajomość zachowań asertywnych 	<ul style="list-style-type: none"> - przeprowadzenie wśród uczniów ankiet nt. uzależnień - zgromadzenie materiałów dydaktycznych nt. profilaktyki uzależnień - przygotowanie i przeprowadzenie lekcji wychowawczych nt. uzależnień - przeprowadzenie pedagogizacji rodziców nt. zagrożeń płynących z używania substancji psychoaktywnych, leków i zagrożeń płynących z nieograniczonego czasu przebywania przy komputerze oraz nieumiejętnego korzystania z Internetu - organizowanie warsztatów dla uczniów nt. uzależnień i cyberprzemocy - przygotowanie gazetek tematycznych w klasach i na korytarzach szkolnych - organizowanie konkursów profilaktycznych dla uczniów - organizowanie szkoleń w ramach WDN - współpraca z P P-P, GKRPA, poradniami specjalistycznymi, policją - przeprowadzanie badań ankietowych wśród uczniów i rodziców - przeprowadzanie lekcji profilaktycznych oraz nt. zachowań asertywnych - podejmowanie działań profilaktycznych i interwencyjnych w przypadku zauważenia zachowań mogących świadczyć o handlu substancjami psychoaktywnymi 	<p>Dyrektor, pedagog, bibliotekarz Wychowawcy klas, pozostali nauczyciele</p>
--	---	--	--	---

EWALUACJA PROGRAMU

Cel ewaluacji:

- kontrola realizacji programu
- rozwój wiedzy o programie
- rozwiązywanie problemów powstających w czasie realizacji.

Ocenie poddawane są następujące elementy:

- realizacja zaleceń zawartych w orzeczeniach i opiniach Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej oraz innych poradni specjalistycznych;
- realizacja problematyki wychowawczej i profilaktycznej, zawartej w klasowych planach wychowawczo - profilaktycznych;
- występowanie czynników, rodzajów i przyczyn zachowań ryzykownych;
- występowanie czynników chroniących;
- funkcjonowanie pomocy psychologiczno - pedagogicznej;
- udział nauczycieli w formach szkolenia i doskonalenia zawodowego w zakresie wychowania i profilaktyki;
- formy współpracy z rodzicami;
- dokumentacja potwierdzająca realizację Programu wychowawczo – profilaktycznego.

Informacje niezbędne do ewaluacji będą uzyskiwane poprzez:

- bezpośrednią rozmowę z uczniami i rodzicami;
- prowadzenie wnikliwej obserwacji zachowa uczniów;
- analizę dokumentacji szkolnej (dzienniki lekcyjne, plany pracy, protokoły, sprawozdania, notatki, opinie);
- ankietowanie uczniów, rodziców i nauczycieli;
- analizę wyników przeprowadzonych ankiet;
- wymianę spostrzeżeń i uwag podczas posiedzeń Rady Pedagogicznej.

**Instytucje wspierające szkołę w działaniach wychowawczych
i profilaktycznych:**

Lp.	Nazwa i adres instytucji	Telefon
1.	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Inowrocławiu ul. Mątewska 17	52 359 22 66
2.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Inowrocławiu ul. Mątewska 17	52 359 22 49
3.	Komenda Powiatowa Policji w Inowrocławiu ul. Toruńska 15	52 566 52 10 997 112
4.	Dzielnicowa - p. Iwona Chruścicka	515 416 208
5.	PTZN Punkt konsultacyjno – informacyjny dla osób uzależnionych od środków narkotycznych w Inowrocławiu ul. Toruńska 26	52 357 56 71
6.	Specjalistyczny Ośrodek Wspierania Ofiar Przemocy w Rodzinie w Jaksicach ul. Sportowa 4	52 357 89 32
7.	Ośrodek Psychoterapii i Psychoedukacji „Kontakt” w Inowrocławiu ul. Poznańska 15	52 355 13 74 Psychoterapeuta Tomasz Kuczma – 601 941 161
8.	Sąd Rejonowy w Inowrocławiu III Wydział Rodzinny i Nieletnich ul. Narutowicza 42	52 357 20 51/54 52 357 20 51
9.	Zespół Kuratorów Sądowych w Inowrocławiu ul. Świętokrzyska 6a p. Karolina Wojciechowska	52 353 23 56
10.	KPP Spotkania policjantów z dziećmi i młodzieżą p. Izabella Drobnicka p. Piątkowski	52 566 53 18 52 566 52 94 112 lub 997
11.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rojewie	52 354 79 20
12.	Pedagog szkolny – Sylwia Radzimska	510 328 154